

Zitting 1975-1976

13 907

Nadere voorzieningen met betrekking tot de loonvorming in de tweede helft van 1976 alsmede enige wijzigingen van de Wet op de loonvorming

Nr. 8

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET EINDVERSLAG

Ontvangen 9 juni 1976

Naar aanleiding van het eindverslag zij het volgende opgemerkt.

De leden van de fractie van de P.v.d.A. constateren dat een aantal vragen uit het voorlopig verslag niet is beantwoord. Ter zake zij opgemerkt, dat dit in hoofdzaak niet is te verklaren uit de snelheid, waarmee de memorie van antwoord is opgesteld, doch uit de omstandigheid, dat de beantwoording van een aantal vragen naar mijn mening op doeltreffender wijze in ander verband aan de orde zou kunnen worden gesteld. Ik wil daarmee de samenhang van het totale sociaal-economische gebeuren niet ontkennen, doch stel mij anderzijds op het standpunt, dat het minder zinvol is om bij gelegenheid van een wetsontwerp dat met name betrekking heeft op de tweede helft van dit jaar in extenso het totale sociaal-economische beleid zowel op de korte als op de lange termijn te behandelen.

De drie met name genoemde onderwerpen meen ik overigens wel te hebben behandeld, zij het dat ter zake van het regeringsbeleid met betrekking tot de investeringen noodzakelijkerwijze moest worden verwezen naar de dezer dagen uit te brengen nota inzake de structuur van de Nederlandse economie.

Voor wat de koopkrachthandhaving betreft heb ik geen afstand gedaan van de voornemens, vervat in de bekende brief van 1 december 1975. Omtrent modaliteiten, waarmee de daar genoemde doelstellingen kunnen worden bereikt, is tot op heden geen beslissing genomen. Dit geldt met name ook voor de vraag, of al dan niet van de verlangde bevoegdheden gebruik zal worden gemaakt. Binnen de bedoelde doelstellingen zullen echter de mogelijkheden, door deze leden aan de orde gesteld, mede onderwerp van beraad kunnen vormen.

Ik meen vrij uitvoerig te zijn ingegaan op de problematiek van de niet-looninkomens. Zoals ik in de memorie van antwoord heb gesteld, lijkt de ontwikkeling van dividenden, huren en pachten niet van dien aard dat maatregelen overwogen zouden moeten worden vergelijkbaar met die van 1974 (Machtigingswet).

Voor wat de problematiek van de vrije beroepen betreft zou ik nogmaals willen stellen, dat het betreffende instrumentarium inderdaad nog voor detaillering in aanmerking komt; dit neemt echter niet weg dat de betrokken inkomens in 1975 wél van overheidswege werden beïnvloed zulks in tegenstelling met de lonen.

Hoewel ik de aarzeling van deze leden met betrekking tot dit wetsontwerp op zich zelf begrijp, heeft hun argumentatie daarvan mij niet kunnen overtuigen. Met klem zou ik erop willen wijzen, dat de huidige situatie om een gefundeerde keuze vraagt vóór of tegen de gevraagde bevoegdheden. De vrijheid van onderhandelen kan zich onder omstandigheden zeker ook tegen de werknemers keren, waarbij ik met name denk aan de lager betaalden onder hen. Ook de positie van de niet-actieven noopt thans tot een keuze.

Vanzelfsprekend zal van de zijde van het kabinet al het mogelijke worden gedaan om alsnog tot overeenstemming te geraken.

Ten slotte merk ik op, dat het tijdstip van behandeling van voorstellen zoals thans aan de orde uit de aard der zaak welhaast altijd ongelegen zal uitkomen. Dat ligt niet aan het concrete tijdstip, doch aan de aard der voorstellen, welke nu eenmaal de mogelijkheid inhouden, dat van regeringszijde de loonontwikkeling zal worden beïnvloed.

Ter beantwoording van de inbreng van de leden van de P.P.R.-fractie voor het eindverslag merk ik het volgende op.

Ik betreur het dat ik de aarzelingen van deze leden ten opzichte van het voorliggende wetsontwerp niet heb kunnen wegnemen.

Met de door deze leden geciteerde zinsnede op blz. 17 (getypte tekst) van de memorie van antwoord heb ik uitdrukking willen geven aan mijn verwachting, dat ook komende kabinetten het loonbeleid niet als een geïsoleerde zaak zullen kunnen behandelen. Ik heb mij overigens enigszins over de desbetreffende vragen van deze leden verbaasd. Het moge duidelijk zijn, dat ik niet bij machte ben toekomstige kabinetten een bepaalde gedragslijn voor te schrijven.

De tegenstelling welke deze leden constateren tussen loonbeleid enerzijds en beleid ten opzichte van vrije beroepsbeoefenaren anderzijds is minder scherp dan deze leden menen. Het instrumentarium ter beïnvloeding van de inkomens van beoefenaren van vrije beroepen wordt gevormd door de bestaande Prijzenwet. Deze wet is bij voortdurende toepassing geweest op de betrokken categorieën beroepsbeoefenaren. Het is derhalve niet zo, dat men in de afgelopen jaren uitsluitend doende is geweest *informatie* omtrent deze inkomens te verkrijgen. De zin van het inwinnen van nadere informatie door enquêtes is tweeledig. Enerzijds kan hiermede worden bereikt, dat de uitvoeringsmaatregelen van de Prijzenwet in technisch opzicht beter op de desbetreffende tarieven kunnen worden afgestemd.

Vervolgens kan op deze wijze worden bereikt, dat de honorering van de desbetreffende beroepen wordt «ingeschaald» in bestaande beloningsstructuren, zodat een voor de overheid – en voor derden – toegankelijk referentiekader ontstaat waaraan de betrokken honorering kan worden getoetst. Dit laatste betekent een belangrijke stap in de richting van een geïntegreerd inkomensbeleid.

Met betrekking tot beide aspecten zijn duidelijk vorderingen te constateren. De kwalificatie «volstrekt onvoldoende» welke genoemde leden in verband met het beleid ten aanzien van de inkomensvorming van de beoefenaren van vrije beroepen bezigen, wijs ik in verband met het vorenstaande van de hand. Nogmaals wil ik er in dit verband op wijzen, dat b.v. in 1975 de lonen wel «vrij» waren, doch de tarieven van de beoefenaren van vrije beroepen niet. Er is derhalve niet alleen sprake van «voorstellen» ten aanzien van de inkomens van de beoefenaren van vrije beroepen, doch wel degelijk van een concreet beleid dat, voorzover het van dit kabinet afhangt, consequent zal worden uitgevoerd en verijnd.

Voor de prijsvorming op beurzen en markten, welke eveneens door deze leden aan de orde wordt gesteld, moge ik verwijzen naar mijn ambtgenoot van Economische Zaken, die in het verleden bij meer dan één gelegenheid nader op deze problematiek is ingegaan. Ik ben het overigens op zich zelf eens met deze leden als zij in verband met de inflatiebestrijding een verband constateren tussen de korte- en de lange- termijnproblematiek. Mijn stelling is dan ook niet, dat de inflatieproblematiek permanent zou kunnen worden opgelost door toepassing van de Wet op de loonvorming. Daartoe moeten an-

dere instrumenten worden ontwikkeld. De lange-termijnproblematiek kan echter zo acuut zijn – en dat is thans het geval – dat het overwegen van de vraag, of eventueel tot toepassing van een op de korte termijn gericht instrumentarium moet worden overgegaan alleszins gerechtvaardigd kan worden geacht.

Voorname leden vragen vervolgens of instrumenten om in te grijpen in de inkomensvorming van natuurlijke personen buiten de loon- en prijzenwetten niet evenzeer een conjunctureel-politiek element behoren te hebben als de loon- en prijswetten. Zij verwijzen daarbij naar de memorie van antwoord en hebben daarbij waarschijnlijk het oog op de passage (blz. 4 getypte tekst) waarin naar aanleiding van vragen van leden van de fractie van de P.v.d.A. een uiteenzetting wordt gegeven over het op te stellen voorontwerp op de inkomensvorming.

In antwoord op vorengenoemde vraag van de leden van de fractie van de P.P.R. merk ik op, dat, zoals hierboven reeds aangegeven, het onderscheid tussen de korte termijn (conjunctureel) en de langere termijn (structureel) niet absoluut is. Het beleid ten aanzien van beide aspecten kan elkaar onderling beïnvloeden. Dit neemt niet weg dat naar mijn mening in de toekomst met betrekking tot de inkomensvorming twee typen wetgeving nodig zullen zijn, te weten enerzijds wetten als de Prijzenwet en de Wet op de loonvorming (korte termijn) en anderzijds structurele wetgeving, welke met name beïnvloeding der inkomens op langere termijn tot onderwerp zal hebben. Kortheidshalve moge ik voor het overige verwijzen naar de Interimnota Inkomensbeleid en het daarover met de Kamer gevoerde overleg.

Voorts zij, naar aanleiding van een desbetreffende opmerking van deze leden aangetekend, dat het niet in mijn voornemen ligt om bij eventuele toepassing van de gevraagde bevoegdheden zodanige modaliteiten te hantieren, dat de inkomensverschillen zouden worden vergroot. Deze leden stellen vervolgens een nadere vraag naar aanleiding van een passage in de memorie van antwoord omtrent de «nadere maatregelen» waarnaar de leden van de fractie van de P.S.P. (niet, zoals abusievelijk in het eindverslag gesteld de P.P.R.) in het voorlopig verslag informeerden.

Ter beantwoording zou ik in de eerste plaats willen verwijzen naar de behandeling van het toenmalige wetsontwerp houdende regelen met betrekking tot de loonvorming (Wet op de loonvorming). Het is immers geen nieuwe terminologie, welke in artikel 10 (onderdeel H van Artikel I) wordt gebezigd. De hierbedoelde maatregelen kunnen onder meer zijn van fiscale, budgettaire en monetaire aard dan wel liggen op het terrein van bij voorbeeld de prijsvorming. Ik teken hierbij aan, dat niet is vereist dat bedoelde andere maatregelen gelijktijdig met een eventuele toepassing van artikel 10 zouden moeten worden getroffen. Zij kunnen reeds getroffen zijn dan wel alsnog in het vooruitzicht worden gesteld. Ik blijf echter bij mijn stelling dat de «andere maatregelen» eerst in concreto kunnen worden opgesomd indien eventueel tot toepassing van de bedoelde bevoegdheid zou worden overgegaan.

Voor wat betreft de vraag van deze leden inzake het rekening houden met de draagkracht in verband met verlening van enige vrijstelling (of ontheffing) merk ik op, dat – zoals deze leden ook aangeven – deze alinea voorwaardelijk is geformuleerd. Indien toepassing zou worden gegeven aan artikel 10 en indien het mede in de context van de «andere maatregelen» waarover artikel 10 spreekt, uit nationaal-economisch oogpunt mogelijk zou zijn over te gaan tot het verlenen van vrijstellingen, dan zou overwogen kunnen worden, of het mogelijk zou zijn in dat kader aan de positie van de laagstbetaalden bijzondere aandacht te schenken. Bij wijze van voorbeeld kan genoemd worden de mogelijkheid van een vrijstelling ter zake van de «vloer» in de vakantiebijslag.

Voorname leden vragen eveneens, waarom in de aankondiging met betrekking tot het komende wetsontwerp omtrent de openbaarheid van inkomens de beperking is opgenomen tot inkomens uit arbeid. Zij stellen zich op het standpunt, dat alle inkomens openbaar dienen te zijn. In haar algemeenheid zou ik deze stelling als doelstelling voor de langere termijn wel kunnen

onderschrijven, zij het dat ik mij op het standpunt stel dat openbaarheid in restrictieve, passieve zin dient te worden opgevat. Ik moge ter zake verwijzen naar de Interimnota Inkomensbeleid alsmede de behandeling daarvan door de Kamer. Naar mijn mening heeft het vraagstuk van de openbaarheid van inkomens uit arbeid en beroep de hoogste prioriteit, omdat juist daarvoor een aanzet kan worden gegeven tot een funtiegewijze vergelijking van inkomens onderling. Ik teken hierbij nog aan, dat het deel van het inkomen van natuurlijke personen dat niet uit arbeid wordt verkregen slechts een beperkte betekenis heeft. Het zou mijns inziens onverantwoord zijn te eisen, dat eerst de openbaarheid (in bovenbedoelde zin) van personele inkomens volledig wordt gerealiseerd alvorens de openbaarheid van inkomens uit arbeid aan te vatten.

In antwoord op de slotvraag van deze leden merk ik op, dat de procedure met betrekking tot eventuele toepassing van artikel 10 in extenso in artikel 12 (zoals gewijzigd bij artikel I onderdeel I) is vermeld. Gezien het strakke tijdschema is het – ook bij eventuele toepassing van artikel III – onzeker, of de SER tevoren zal kunnen worden gehoord. Zulks betekent, dat indien tot het treffen van een maatregel zou worden besloten, de Staten-Generaal nadien op de hoogte dienen te worden gesteld van het feit, dat alsnog aan de SER advies wordt gevraagd. Het vereiste van beoordeling vooraf door de Kamer wordt bij het voorliggende wetsontwerp niet gesteld. Zulks vloeit ook niet voort uit het systeem van de Wet op de loonvorming. Het gaat bij het onderhavige wetsontwerp uitsluitend om het vragen van bevoegdheden voor de tweede helft van 1976, hetgeen uiteraard niet wegneemt, dat indien tot toepassing zou zijn besloten de Kamer te allen tijde het recht heeft deze toepassing ter discussie te stellen in een openbare vergadering. Zulks is ook in het verleden in soortgelijke omstandigheden geschied.

De Minister van Sociale Zaken,
J. Boersma